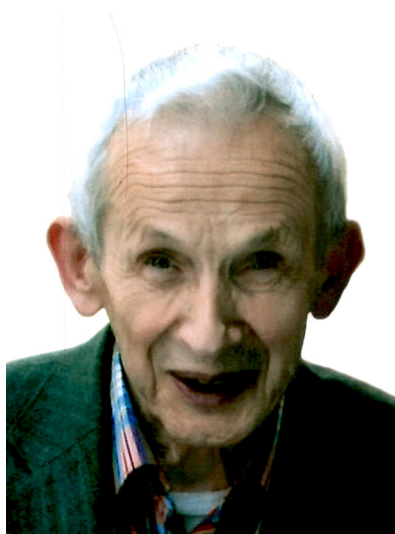

V slovo geologu inženirju Janezu Šternu

Koncem julija 2025 nas je prizadela vest o smrti našega upokojenega kolega, raziskovalca in mentorja, inženirja Janeza Šterna. Že nekaj let je bil šibkega zdravja in je potreboval pomoč bližnjih, a nas je vest o njegovem dokončnem slovesu vendarle potrla. Inženir Janez Štern se je rodil v Celju l. 1932 v revni družini, ki jo je leta kot edini skrbnik tudi preživel. Njegova trnova življenjska pot v mladih letih ga je izklesala v moža, kot smo ga poznali: izredno skromnega, vztrajnega, poštenega in pravičnega.

Obiskoval je znamenito I. gimnazijo v Celju. Po končani gimnaziji se je vpisal na študij geologije na ljubljanski Montanistiki. Študij je zaključil leta 1956 z diplomom na temo feroznega boksita in geologije Grebničke planine na Kosovu. Svoje začetno obdobje profesionalnega dela je tako posvetil raziskavam na Kosovu.

Na Geološkem zavodu se je zaposlil septembra 1960 in mu ostal zvest vse do svoje upokojitve leta 1992. Bil je geolog raziskovalec s srcem in dušo na Oddelku za ekonomsko geologijo Geološkega zavoda Ljubljana, sedaj Oddelku za mineralne surovine in geokemijo na Geološkem zavodu Slovenije. Raziskoval je številna nahajališča mineralnih surovin v nekdanji državi Jugoslaviji, bil udeleženec raziskovalnih odprav v Afriko, v Sloveniji pa je raziskoval predvsem nekovinske mineralne surovine, zlasti zakonitosti pojavljanja, genezo, mineralogijo in tehnološke lastnosti ter uporabne vrednosti raznovrstnih industrijskih kamnin in mineralov, kot so: različne gline, predvsem kaolin, tufi in bentonit, glinasti skrilavci, kalcit, kremenovi peski, pa tudi karbonatne ter mag-

matske in metamorfne kamnine za različno industrijsko uporabo. Na teh področjih je bil tudi vodja posameznih projektov. Tesno je bil povezan s keramično, steklarsko in kemično industrijo, petrugijo ter industrijo gradbenih materialov, za katere je iskal, raziskoval in preizkušal lastnosti »novih« surovin. Vzdrževal je številna sodelovanja, od akademije do industrije.

Inženir Janez Štern je bil terenski geolog v pravem pomenu besede. Ker na začetku njegovega službovanja še ni bilo veliko vozil, se je na terene po domovini odpravljal z javnimi prevoznimi sredstvi in peš. Vzorce je nabiral sam, jih vedno prijel v roke in dolgo preučeval in ocenjeval s prostim očesom in z lupo. Na terenu je bil mojster sodelovanja z vrstniki, ki jim je znal spodbuditi delovno vnemo, četudi so bile okoliščine v surovi naravi in neugodnih vremenskih pogojih večkrat vse prej kot prijazne.

Materiale je pogosto tudi sam laboratorijsko preiskoval in uvajal nove metode preiskovanja, ter nas učil priprave posameznih nekovinskih surovin za nadaljnje preiskave.

Izpopolnjeval se je v Nemčiji na Tehnični univerzi v Clausthalu in od tam ter od drugod po Nemčiji prinesel mnogo znanja in odlične povezave, pomembne za številne svoje kolege v domovini. Ker je znal odlično nemško, je tudi prevajal strokovne tekste in pomagal številnim sodelavcem pri njihovih navezavah k sodelovanju in izobraževanju s tujimi raziskovalci, profesorji in strokovnjaki.

V letih 1963-64 je bil vodja geološkega dela znotraj velike ekipe, sestavljene iz strokovnjakov RUDIS-a in tedanjega Geološkega zavoda Ljubljana, ki so raziskovali nahajališča različnih mineralnih surovin, predvsem magnetitov, v Etiopiji in Eritreji. Štern je neumorno vztrajal pri delu v tropskih in druge spet v puščavskih razmerah do zadnjega moža na delovišču.

Kot rudniški geolog je v 70-ih in 80-ih letih prejšnjega stoletja izvajal geološke raziskave in usmerjal podzemno pridobivanje illitne glin s komercialnim imenom »kaolin« v Črni pri Kamniku, ki so jo uporabljali v papirni in gumarski ter drugih vejah industrije za različna polnila in premaze.

V letih 1974 in 1975 je v reviji Geologija sam ali s soavtorji objavil članke o permokarbonskih skrilavcih v Sloveniji, o glinah in kremenovih peskih v Globokem in pregledno delo z naslovom »Industrijski minerali in kamnine v Sloveniji«. Številne prispevke o nekovinskih surovinah je objavil tudi v raznih drugih strokovnih revijah, na kongresih in srečanjih.

Bil je med prvimi, ki se je na Geološkem zavodu lotil okoljske problematike in onesnaženja sedimentov, predvsem v porečju Save in Bohinjskega jezera, pa tudi Piranskega in Koprškega zaliva. Tako je bil med pionirji na področju geokemije na Geološkem zavodu. V letih 1976 in 1978 je v reviji Geologija objavil s sodelavci prispevka o težkih kovinah v rečnih usedlinah Save in njenih pritokov in o sestavi in onesnaženju recentnih usedlin Blejskega in Bohinjskega jezera.

Za inženirja Janeza Šterna smo prvič slišali že kot študentje na Naravoslovno tehniški fakulteti. Profesorica dr. Valerija Osterc nam je povedala: »Veste, na Geološkem zavodu je inženir Janez Štern, ki o glinah v Sloveniji vé daleč največ pri nas«.

Ko smo kolegi generacije takratnega »podmladka« v 80-ih let prejšnjega stoletja prišli na Geološki zavod, je v vrsti že renomiranih »zrelih« geologov imel inženir Janez Štern že dobrih 50 let. Bil je tedaj na vrhuncu svojega raziskovalnega ustvarjanja, z izredno širokim znanjem in spektrom interesnih področij, izkušnjami in rezultati svojih del. Bil je izvrsten in iskren raziskovalec, vedno pošten do sebe in do kolegov.

Bil nam je mentor, formalni in neformalni, številnim mlajšim sodelavcem nam je predajal dragocene nasvete o raziskovanju, vzpostavljanju sodelovanj, učil nas je, kaj je pomembno za razvoj raziskav in ravnanje z mineralnimi surovinami pri nas in v svetu. Prenesel nam je veliko znanja, ki ga je pridobil skozi svojo bogato kariero. Izsledke svojih raziskav je napisal v številnih poročilih, študijah, ekspertizah in objavljenih delih v znanstveni periodiki. Nikoli mu ni šlo za »slavo«, ampak vedno za predajanje svojega znanja na druge, predvsem na mlajše generacije.

Janez je bil znan po svoji, milo rečeno, nečitljivi pisavi, le redkokdaj je znal prebrati njegove rokopise. V času, ko še ni bilo računalnikov in so rokopise prepisovale tiparice, je le eni od njih uspelo dešifrirati njegove »hieroglife«. Še po nečem je bil znan naš mentor, in sicer, da je bil izredno pedanten, natančen in nikoli dovolj zadovoljen s svojimi izdelki, zato je vselej zamujal z oddajo poročil in tako jezil nadrejene. A dobro so ga poznali, predvsem po tem, da so bila njegova dela vedno zanesljiva in imajo še danes trajno vrednost.

Štern je bil deloholik; poglobljen v svoje raziskovalno delo je skozi dolge popoldneve preučeval razne materiale, vzorce in zapise iz terenskih dnevnikov v svoji mali pisarni tja do večera, ko ga je vendarle premagala utrujenost.

Bolj poredko, pa vendarle, se je znal tudi sprostiti in poveseliti v krogu svojih kolegov in sodelavcev. Takrat so še posebej prišli na plan njegova prijaznost, radoživost in smisel za humor.

Tudi ko je bil že dolga leta v pokoju, se je redno udeleževal naših skupnih praznovanj in srečanj. Pripovedoval nam je svoje in svojih kolegov zgodbe, ki smo jih vedno z zanimanjem poslušali in se iz njih tudi marsikaj naučili. Vedno se je veselil tudi naših uspehov, tako službenih kot zasebnih.

Zaradi vsega tega smo ga visoko cenili in imeli radi. Vedno se ga bomo s spoštovanjem spominjali in o njem in njegovih delih rekli še marsikatero besedo.

Duška Rokavec in Miloš Markič